STRATEGIDOKUMENT

MYNDIGHETEN FÖR TILLGÄNGLIGA MEDIER

Barn- och ungdomsstrategi för MTM 2015-2017

MYNDIGHETEN FÖR
TILLGÄNGLIGA MEDIER

Barn- och Ungdomsstrategi för MTM 2015-2017

1.1 Inledning

Denna strategi anger inriktningen för hur ett barn- och ungdomsperspektiv ska integreras i MTMs verksamhet under perioden 2015-2017.

Strategin består av tre delar: strategidokument samt intern handlingsplan och aktivitetslista.

Strategidokumentets övergripande mål och delmål konkretiseras i handlingsplanen. Aktivitetslistan innehåller förslag på aktiviteter att knyta till årliga verksamhetsplaner för MTM.

Strategin ska årligen följas upp med genomgång av dokumenten handlingsplan och aktivitetslista.

1.2 Övergripande utgångspunkter

MTMs vision är ett samhälle där alla medier är tillgängliga.

I *Förordning (2010:769) med instruktion för Myndigheten för tillgängliga medier* finns vårt uppdrag inskrivet att i verksamheten integrera ett jämställdhets-, mångfalds- och barnperspektiv.

Barn med läsnedsättning ska få lika möjligheter att tillgodogöra sig barnlitteratur som andra barn. Detta gäller alla, oavsett barnets ålder, kön, språk, religion, nationellt, etniskt eller socialt ursprung.

Grunden för MTMs arbete med tillgängliga medier för barn och ungdom är FNs konvention om barnets rättigheter och de normer, värderingar och principer som den ger uttryck för, samt MTMs uppdrag som är formulerade i regleringsbrev och förordning.

Hela konventionen ska tillämpas, men särskilt kan man lyfta fram nedanstående artiklar som relevanta eftersom de rör MTMs uppdrag:

Artikel 3: Barnets bästa ska komma i främsta rummet vid alla beslut som rör barnet.

Artikel 4: Det är staten som, genom regeringen, har det yttersta ansvaret för att Sverige uppfyller förpliktelserna i FNs konvention om barns rättigheter. Det innebär att hela den statliga förvaltningen inklusive alla myndigheter har ett ansvar för att barnkonventionen efterlevs.

Artikel 12: Barnet har rätt att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barnet
Artikel 17: Barns rätt till bland annat barnlitteratur (c) uppmuntra produktion och spridning av barnböcker.

Artikel 23: Barn med funktionsnedsättningar

Arbetet med tillgängliga medier för barn och ungdomar grundar sig även i Bibliotekslag (2013:801) där en prioriterad grupp är personer med funktionsnedsättning (§4). I lagen poängteras även folkbibliotekens ansvar för att främja barn och unga som en prioriterad grupp (§8).

2. Nuläge

2.1 Målgrupp och användare

MTM:s målgrupp är personer med en funktionsnedsättning som gör att de har svårt att läsa tryckt text. I samråd med Språkrådet använder MTM läsnedsättning som ett sammanfattande begrepp.

I april månad 2015 hade MTM 40 429 registrerade användare under 18 år i Legimus. Utöver det finns användare av MTMs medier och tjänster som ej är registrerade.

Sedan årsskiftet 2015 har målgruppen breddats genom införlivandet av Centrum för lättläst. Genom LL-förlaget och 8 sidor har MTM även unga användare som är lässvaga, men icke talboksberättigade.

2.2 Medier

I MTMs bestånd av medier för barn och unga finns talböcker, talböcker med text, lästräningsböcker (2 läshastigheter) och punktskriftsböcker i olika svårighetsgrad. För yngre barn produceras olika former av bilderböcker med punktskrift och taktila bilderböcker. MTM gör även ett fåtal bilderböcker som talbok med text.

I beståndet finns även lättlästa ungdomsböcker i original (ej återberättade böcker) som produceras av LL-förlaget. Mellan 5-10 titlar per år tas fram särskilt för unga läsare. Även LL-förlagets klassikerutgivning läses och diskuteras mycket i skolan.

MTM förvärvar årligen barn- och ungdoms titlar på andra språk än svenska från RNIB (Storbritannien), Celia (Finland) och via det internationella samarbetet TIGAR. Samt titlar från SPSM i form av e-textböcker.

MTM:s produktion samt förvärv av talböcker har som riktlinje att cirka 25 procent av titlarna ska vara barn- och ungdomsböcker. För punktskriftsböcker är motsvarande siffra 50 procent. Dessa kvoter planeras och följs upp via MTMs medieplan. Av det totala förvärvet av talböcker 2014 utgjorde barn- och ungdomsböcker 26 procent. För punktskriftsböcker var andelen barn- och ungdomstitlar 46 procent.

MTM låter producera två olika slags taltidning för barn och unga: Popcorn och Bubbel.

MTM gör punktskriftstidningen Knottret för unga. Dessutom tillgängliggörs ett urval av Kamratposten i punktskrift.

8 sidor är en tidning skriven på lättläst svenska. Den riktar sig inte specifikt till unga läsare, men läses och används i undervisningen i skolor. Genom 8 sidor har MTM ett uppdrag att stötta skolan i deras arbete med information och källkritik i barns lärande. MTM ansvarar för utgivningen av 8 sidor och tidningen verkar oberoende.

2.3 Tjänster

Under 2014 har antalet registrerade användare för tjänsten *Egen nedladdning,* som är under 18 år, ökat med 82 procent. Vid årsskiftet 2014/2015 utgjorde barn och unga därmed 54 procent av antalet registrerade nedladdare.

Appen Legimus har varit framgångsrik för att nå unga användare. Det har blivit möjligt att både söka boken och ladda ner den direkt i appen. Fler funktioner riktade till unga användare är under utveckling. I april 2015 var 40423 barn upp till 18 registrerade som nedladdare i Legimus.

Barnens webb på legimus.se innehåller information om våra medier och tjänster i texter anpassade för barn. Där finns katalogsökning och lästips strukturerade ämnesvis. Under länken ”Fråga oss” har barn möjlighet att skicka in frågor via mail och brev.

Punktväskan och Punktkassen är tjänster avsedda för blivande punktläsare i förskoleåldern och deras föräldrar.

Punktklubben är en läseklubb för barn i åldrarna 5-12 år. Klubbens medlemmar är punktläsare (eller blivande punktläsare) och får ett antal paket om året med böcker, spel, recept eller taktila bilder.

MTMs Punktskriftstjänst riktar sig även till barn och unga.

Barnbibliotekarierna erbjuder stöd till förmedlare enligt svenska talboksmodellen. Dels genom utåtriktad verksamhet, dels genom MTMs svarstjänst och förslagslåda.

MTM fungerar som kunskapscentrum och stöd för skolpersonal och annan personal som arbetar med lättläst litteratur för barn och unga. Under Lärarrummet på LL-webben finns pedagogiskt material som lektioner och handledningar som används av lärare till att introducera barn/ungdomar till den lättlästa litteraturen. Tidningen 8 sidor utgör ett stöd i undervisningen i skola och särskola.

2.4 Samordningsgrupp för barnperspektivet

Samordningsgruppen för barnperspektivet består av representanter från MTMs alla avdelningar/enheter. De fångar upp frågor och problemställningar på respektive avdelning för att bereda i samordningsgruppen. Barnbibliotekarierna för frågor vidare till berörd chef för beslut.

Samordningsgruppens medlemmar ansvarar för att föra ut barnperspektivet på respektive enhet. Avdelnings- respektive enhetscheferna ansvarar för att ett barnperspektiv integreras i verksamheten och det dagliga arbetet. Samordningsgruppens representanter följer upp arbetet med barnperspektivet på respektive enhet för årlig utvärdering av strategin, samt bidrar med underlag till årsredovisningen.

3. Strategiska mål och delmål

Barn- och ungdomsstrategins övergripande mål är att barnperspektivet samt barnens eget perspektiv ska integreras i MTMs verksamhet.

MTM skiljer mellan barnperspektiv, att arbeta för barnets bästa, och barnens eget perspektiv där barnets egna idéer och önskemål blir tillgodosedda.

Under perioden 2015-2017 ska det strategiska arbetet inriktas på följande delmål: delaktighet, läsfrämjande och implementering.

Delaktighet
Syftar till ökad kännedom om användarnas behov och önskemål, samt barnens rätt att uttrycka åsikter i frågor som rör barnet. Delaktighet bidrar även till att utveckla kvalitativt urval för ett mediebestånd som speglar våra användares behov och intressen, samt användarvänliga tjänster.

Läsfrämjande

Syftar till lässtimulans och marknadsföring av vårt bestånd av tillgängliga medier. Detta för att nå ut till fler, nya grupper, med ökad kännedom om våra medier.

Implementering

Syftar till att integrera barnperspektivet i alla delar av organisationen och analysera vilka konsekvenser beslut får ur ett barnperspektiv. Exempelvis produktionskvoter, utveckling av nya media och tjänster.

Foto omslag: Apelöga.

Handlingsplan

Denna handlingsplan utgör en konkretisering av Barn- och ungdomsstrategins delmål med förslag på hur MTM under 2015-2017 kan arbeta för att förverkliga desamma. Handlingsplanen utgörs delvis av redan löpande verksamhet.

Delmål 1: Delaktighet

1.1 Barns synpunkter och önskemål är nödvändiga för att kunna vidareutveckla god service och ge användarna vad de efterfrågar beträffande MTMs medier. Det är en förutsättning för beståndsutveckling med kvalitet. Samt ett beaktande av barnens rätt att komma till tals i frågor som rör dem.

Därför ska MTM genomföra både större användarundersökningar och i mer löpande form inhämta kunskap om behov och önskemål hos våra användare som är under 18 år.

1.2 För att uppmuntra och inspirera barn till delaktighet ska MTM skapa fler former för barn att själva få uttrycka sig kring sin läsning och våra medier via legimus.se. Detta syftar också bidra till öka mängden förslag på barn- och ungdomsböcker.

1.3 Det ska vara lätt för barn att hitta information på legimus.se och appen Legimus. Trycksaker och profilmaterial ska vara anpassade och tillgängliga för barn.

1.4 MTM ska tillmötesgå barns önskemål i högsta möjliga grad och arbeta med ett bra tilltal och bemötande.

1.5 Alla barn ska ges möjlighet att få uppleva läslust och läsglädje. MTM ska tillgängliggöra litteratur genom LL-förlaget som arbetar vidare med att erbjuda åldersadekvat lättläst litteratur för de äldre barnen. Barn med läsnedsättning och lässvaga barn ska kunna ta del av lättlästa böcker som är lika lockande som de böcker andra barn i deras åldersgrupp läser.

1.6 LL-förlagets utgivning av lättläst litteratur för unga ska även fortsättningsvis innehålla produktioner där barns delaktighet förekommer både på idéstadiet och under manusarbetet. Ämnesval ska vara aktuella och spegla barnens omvärld.

1.7 Tidningen 8 sidor är en viktig del för att skapa tillgänglighet i skolans arbete med medie- och informationskunskap och källkritik. Plattformarna ”Alla väljare” och ”Kommentarsfält för alla” ska fortsätta att ge alla möjlighet att delta i det demokratiska samtalet.

Delmål 2: Läsfrämjande

2.1 Barnsidorna på legimus.se ska vara lättanvända och ha ett lockande tilltal. Därför ska MTM även skapa en sida på legimus.se för unga användare från 12 år och uppåt.

2.2 MTM ska arbeta med att lyfta fram alla typer av böcker i Legimus genom boktips och temaartiklar för att sprida läslust. Lästips i olika form, såväl skrivna som talade och filmade, ska erbjudas.

2.3 MTM ska bjuda in till interaktivitet på legimus.se för att inspirera unga till läsning och samtal kring läsning.

2.4 MTM ska främja tillgången till punktskrift och taktilt illustrerade böcker för barn med funktionsnedsättning genom produktion och marknadsföring av taktila medier.

2.5 MTM ska arbeta för aktivt deltagande i nordisk samverkan rörande samproduktion av taktila bilderböcker och läsfrämjande insatser.

2.6 MTM ska stötta förmedlare genom utåtriktad verksamhet på studiedagar, i olika nätverk och på skolor. MTM ska även verka som nationellt kunskapscentrum för tillgängliga medier. Tidningen 8 sidor ska fortsätta att erbjuda tillgänglig information, nyheter och lässtimulans till särskolan.

Delmål 3: Implementering

3.1 Att implementera barnperspektivet i organisationen innebär att integrera och medvetandegöra frågan i alla gruppers arbete och processer.

3.2 Det innebär även att analysera vilka konsekvenser planerade verksamheter får för tillgängliga medier för barn och unga. Vid beslutsfattande ska barnperspektivet ha beaktats.

3.3 MTMs barnbibliotekarier ska följa utvecklingen på området barn med läsnedsättning och tillgänglig barnlitteratur. Samt sprida kunskap internt, externt och i samverkan med andra relevanta myndigheter och organisationer.